

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ДНУ «ІНСТИТУТ МОДЕРНІЗАЦІЇ ЗМІСТУ ОСВІТИ»
ТАДЖИКСЬКИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ШИРИНШО
ШОХТЕМУР (РЕСПУБЛІКА ТАДЖИКИСТАН)
ФЕДЕРАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ АГРАРНОЇ ЕКОНОМІКИ (АВСТРІЯ)**

Міжнародна науково-практична конференція

**АГРАРНА ОСВІТА ТА НАУКА:
ДОСЯГНЕННЯ, РОЛЬ, ФАКТОРИ РОСТУ**

**ЕКОЛОГІЯ, ОХОРОНА НАВКОЛИШНЬОГО СЕРЕДОВИЩА ТА
ЗБАЛАНСОВАНЕ ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ:
ОСВІТА – НАУКА – ВИРОБНИЦТВО**

26 жовтня 2023 року

Біла Церква
2023

УДК 378:63:001:636.09(06)

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Шуст О.А., д-р екон. наук, ректор.

Варченко О.М., д-р екон. наук.

Димань Т.М., д-р с.-г. наук.

Мірзоєв Т. К., канд. с.-г. наук.

Аріас Р., д-р філософії, доцент.

Гассемі Нейжад Ж., д-р філософії, доцент.

Мельниченко О.М., д-р с.-г. наук.

Олешко В.П., канд. с.-г. наук.

Качан Л.М., канд. с.-г. наук.

Ластовська І.О., канд. с.-г. наук.

Олешко О.Г., канд. с.-г. наук, відповідальний секретар.

Відповідальна за випуск – **Олешко О.Г.**, канд. с.-г. наук.

Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво: матеріали міжнародної науково-практичної конференції. 26 жовтня 2023 р. м. Білоцерківський НАУ 81 с.

Збірник підготовлено за авторською редакцією доповідей учасників конференції без літературного редагування. Відповідальність за зміст поданих матеріалів та точність наведених даних несуть автори.

3. Враховуючи тяжкі реалії нашого сьогодення, внаслідок військової агресії росії та радіоактивного забруднення навколишнього середовища внаслідок аварії на ЧАЕС, ми рекомендуємо питання радіаційної безпеки включати також і в освітні програми при підготовці не лише для здобувачів ступеня бакалавр та магістр з екології, а й для підготовки аспірантів вищих навчальних закладів і науково-дослідних установ.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Стандарт вищої освіти України: перший (бакалаврський) рівень, галузь знань 10 – Природничі науки, спеціальність 101 – Екологія: затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1076. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-bakalavr-1pdf>
2. Стандарт вищої освіти України: другий (магістерський) рівень, галузь знань 10 – «Природничі науки», спеціальність 101 – «Екологія»: затверджено і введено в дію наказом Міністерства освіти і науки України від 04.10.2018 р. № 1066. URL:<https://mon.gov.ua/storage/app/media/vishcha-osvita/zatverdzeni%20standarty/12/21/101-ekologiya-magistr.pdf>
3. Осипенко С.І. Компетентісна складова вищої освіти з питань безпеки життєдіяльності та цивільного захисту в галузі: збірник матеріалів Всеукраїнського науково-практичного семінару «Безпека життя і діяльності людини». Хмельницький. Інститут державного управління у сфері цивільного захисту. Навчально-методичний центр цивільного захисту та безпеки життєдіяльності Хмельницької області. 2010. 247. С. 9–18.
4. Migration of ¹³⁷Cs and ⁹⁰Sr radionuclides in the rural area of the Central Forest Steppe of Ukraine after the Chernobyl Accident / V. Yu. Herasymenko et al. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2021. 11 (2). P. 13–16. DOI:10.15421/2021_70
5. Забезпечення екологічної безпеки: підручник / М.В. Сарапіна та ін. Х.: НУЦЗУ, 2019. 246 с.
6. Розпутній О.І., Перцьовий І.В., Герасименко В.Ю. Оцінка міграції ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr трофічним ланцюгом «грунт–рослина–дійні корови» на радіоактивно забруднених територіях центрального лісостепу. Аграрна освіта та наука: досягнення, роль, фактори росту. Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта–наука–виробництво: матеріали міжнар. наук.-практ. конф. (31 жовтня 2019 р.). Біла Церква: БНАУ. 2019. С. 27–30. URL:<https://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/4601>.
7. Герасименко В.Ю. Стан орних угідь забруднених територій Білоцерківського району Київської області за активністю ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr. Аграрні вісті. 2009. 1. С. 16–18. URL:<http://rep.btsau.edu.ua/handle/BNAU/1233>
8. Розпутній О.І., Перцьовий І.В., Герасименко В.Ю., Савєко М.Є. Оцінка міграції ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr на радіоактивно забруднених агроландшафтах Лісостепу у віддалений період після Чорнобильської катастрофи. Чорнобильська катастрофа. Актуальні проблеми, напрямки та шляхи їх вирішення. Житомир: ЖНАЕУ. 2018. С. 293–299.
9. Migration and prognosis of radionuclides ¹³⁷Cs and ⁹⁰Sr in vegetable produce: the case of villages of the Central Forest-Steppe of Ukraine in the remote period after Chernobyl Disaster / V. Gerasimenko et al. *Ukrainian Journal of Ecology*. 2017. No 7 (3). С. 246–250. DOI:10.15421/2017_75.
10. Надходження ¹³⁷Cs і ⁹⁰Sr до організму великої рогатої худоби та до гнойової біомаси залежно від раціону годівлі в умовах Центрального Лісостепу / І.В. Перцьовий та ін. Агроєкологічний журнал. № 2. 2023. С. 64–73. DOI:10.33730/2077-4893.2.2023.283698.

УДК 639.3:338.43.02:331.103

СЛЮСАРЕНКО А.О., канд. вет. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

allasliusarenko@ukr.net

АНАЛІЗ ОСОБЛИВОСТЕЙ ОРГАНІЗАЦІЇ КОЛЕКТИВУ ФЕРМЕРСЬКОГО РИБНОГО ГОСПОДАРСТВА

Розвиток фермерського рибництва базується на системному підході та охоплює питання наукового супроводу організації та функціонування господарства, професійної підготовки та перепідготовки кадрів, а також на основних принципах організації колективу та особливостей управління ним.

Ключові слова: фермерське рибне господарство, колектив, кваліфіковані кадри, організація.

SLIUSARENKO A., candidate of veterinary sciences

Bila Tserkva National Agrarian University

ANALYSIS OF FEATURES OF THE TEAM ORGANIZATION FARM FISH FARMING

The development of farm fish farming is based on a systematic approach and covers issues of scientific support for the organization and functioning of the farm, professional training and retraining of personnel, as well as the basic principles of organizing a team and the features of its management.

Key words: farm fishery, team, qualified personnel, organization.

На території України функціонують підприємства різних форм власності та розмірів. До основних виробників рибницької продукції відносяться рибницькі підприємства та малі фермерські господарства, які базуються на праці фермера та членів його родини, а також залучених найманих працівників [1]. Значення таких господарств на сьогодні зростає, оскільки вони є дієвим регулюючим суб'єктом економіки, що формує високий рівень конкуренції та попереджає неконтрольований ріст цін, володіє творчим потенціалом, поновлює асортимент продукції, а також скорочує рівень безробіття [2, 3]. Створення такого фермерського рибного господарства та поєднання знань із професійною діяльністю передбачається основними принципами організації колективу. З такої точки зору очікується впровадження різноманітних технологічних процесів ведення господарства та особистісних якостей суб'єктів господарювання. Звідси випливає, що успіх фермерських рибних господарств залежить від кваліфікованої професійної підготовки керівника, уміння його правильно і ефективно використовувати наявні у господарстві матеріальні ресурси, здійснювати контроль за процесами виробництва. Тому, значну увагу необхідно надавати спеціалізації господарства та розглядати фермерів також як менеджерів [4].

Загальний клімат у колективі, динамічність розвитку фермерського господарства та його ефективність базуються на формуванні «робочої філософії» та на сьогодні залежать від підтримки держави [5], особливо за застосування інноваційних технологій. Необхідно звернути увагу на те, що фермерські рибні господарства дуже добре розвивається у тих регіонах, де активну участь у розвитку галузі приймають наукові заклади. Встановлено, що заснування фермерських рибних господарств є ефективним за різноманітних форм організації. Так, перевагу, наприклад, мають невеликі приватні господарства, які зможуть забезпечити рибницькі господарства зарибком, добривами, кормами, організувати закупівлю та реалізацію рибницької продукції тощо. За організації ферми підприємці, враховуючи нестабільний стан в економіці, що пов'язаний із збройною агресією росії на території нашої країни, вимушені виживати в таких жорстких умовах та постійно враховувати, які види риби та рибної продукції та послуг є затребуваними у споживачів сьогодення. Тому, створення фермерських рибних господарств звичайно є ефективним, хоча і має свої ризики. Фермерські колективи ефективно створювати на базі повного партнерства, оскільки це має переваги, що полягають у простоті створення, надійності, отриманні кредитів, обміні досвідом тощо. Такі створені колективи мають цілі, які полягають у отриманні максимального прибутку, благополуччі робітників, положенні на ринку, максимальній продуктивності, виробництві продукції, впровадженні нових технологій та додаткових виробничих площ, що дасть можливість швидкому розвитку виробництва. Такий швидкий розвиток можливий за наявності первинного капіталу, благоприємних умов та знань і умінь керівництва, які передбачають контроль виробничих процесів, відповідний розподіл посадових обов'язків та використання людських ресурсів. Тобто, особлива увага повинна надаватися підбору та найму кадрів, оскільки це є однією із важливих складових успіху. Забезпечити успіх можуть активні, цілеспрямовані працівники з великим запасом енергії, які бажають мати високі позитивні результати у своїй кар'єрі, щоб мати відповідний, гідний рівень життя та які мають сучасний погляд на розвиток рибництва, можуть передбачати ситуації, прогнозувати майбутнє та зробити господарство прибутковим [6].

Отже, ефективний розвиток фермерських рибних господарств базується на системному підході, який враховує науковий супровід їх організації та функціонування, залучення кваліфікованих працівників, підвищення кваліфікації кадрів, навчання працівників, а також принципи організації фермерського колективу та особливостях управління ним. Як сказав Олег Рудницький: «Все залежить від господаря, від колективу, який з тобою працює, від наполегливості. Кінцевий результат завжди залежить від нас» [7].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Прокопенко К.О. Малі аграрні підприємства в аграрному секторі України. Економіка АПК. 2012. № 4. С. 99–104.
2. Півторак В.С. Розвиток малого підприємництва в сільському господарстві. К.: ННЦ ІАЕ, 2014. 52 с.
3. Пашенко О.В., Жарікова О.Б. Функціонування малих форм агробізнесу. Ефективна економіка. № 10. 2015. 7 с. URL:<http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4378>
4. Пастушок Т.О., Ступарик Г.В. Характеристики сучасного менеджера та проблеми які постають перед ним. Буковинська державна фінансова академія. URL:http://www.rusnauka.com/2_KAND_2011/Economics/77973.doc.htm
5. Галайко А.М. Державна фінансова підтримка фермерських господарств. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Вип. 20. Ч. 1. 2018. С. 100–103.
6. Про фермерське господарство: Закон України від 19 червня 2003 р. № 973-IV; станом на 1 січня 2018 р. URL:<http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/973-15>
7. Рудницький О. Наш успіх залежить від нашої активності. URL:https://galinfo.com.ua/news/nash_uspih_zalezhyt_vid_nashoi_aktivnosti_oleg_rudnytskyy_352616.html

УДК: 639.2/.3:626.888:627.47

ТРОФИМЧУК А.М., канд. с.-г. наук

ТРОФИМЧУК М.І., канд. екон. наук

Білоцерківський національний аграрний університет

trofalla@ukr.net

РЕЦИРКУЛЯЦІЙНІ СИСТЕМИ АКВАКУЛЬТУРИ

Рециркуляційні системи аквакультури (RAS) – установки, в яких вирощують гідробіонтів з повторним використанням очищеної підготовленої води. Це зменшує витрати води, енергії, земельних площ та сприяє сталому розвитку галузі.

Ключові слова: рециркуляційні системи аквакультури, водні гідробіонти, сталий розвиток галузі.

TROFYMCHUK A.M., candidate of agricultural sciences

TROFYMCHUK M.I., PhD in Economics

Bila Tserkva national agrarian university

RECIRCULATION SYSTEMS OF AQUACULTURE

Recirculating aquaculture systems (RAS) - installations in which hydrobionts are grown with repeated use of purified prepared water. This reduces the consumption of water, energy, and land areas and contributes to the sustainable development of the industry.

Key words: recirculation systems of aquaculture, aquatic hydrobionts, sustainable development of the industry

Рециркуляційні системи в аквакультурі постійно вдосконалюються завдяки науковим дослідженням, інноваціям у технологіях та зростаючій свідомості про важливість сталого виробництва водних організмів для реалізації продовольчої безпеки.

Розвиток рециркуляційних систем в аквакультурі відбувається в кілька етапів:

1. З розвитком технологій та наукових досліджень аквакультури з'являються нові технології та обладнання, які полегшують управління рециркуляційними системами. Це можуть бути нові фільтраційні системи, системи контролю якості води, автоматизація процесів тощо.

2. Один з ключових аспектів розвитку рециркуляційних систем - підвищення їхньої ефективності. Це включає в себе зменшення витрат енергії, покращення систем фільтрації та очищення води, а також забезпечення найкращих умов для росту і розвитку водних організмів.

3. Зменшення втрат риби чи інших водних організмів є важливою частиною розвитку рециркуляційних систем. Це включає в себе заходи для попередження захворювань, оптимальну годівлю та управління водним середовищем в системі.

Слюсаренко А.О. Аналіз особливостей організації колективу фермерського рибного господарства.....	54
Трофимчук А.М., Трофимчук М.І. Рециркуляційні системи аквакультури.....	56
Швиденко І.К., Герасименко В.Ю., Розпутній О.І. Використання ДЗЗ та ГІС для оцінки завданих екологічних збитків НПП «Олешківські Піски» внаслідок повномасштабного вторгнення РФ.....	58
Шлапацька В.Г. Роль постійно діючої виставки квітів в навчально-виховному процесі студентів...	60
Шулько О.П. Вплив на навколишнє середовище викидів парникових газів від тваринництва.....	62
Bunas A., Tkach Y., Vitovetskaya T., Dvoretzky V., Dvoretzka O. Prospects of using a modern biopreparation for the decomposition of organic residues in agrocenoses.....	63
Sus N.P., Janse L.A., Tsvihun V.O., Orlovskiy A.V. Viral load distribution of carlavirus complex in hop plants (<i>Humulus lupulus</i> L.).....	64
Beznosko I.V., Havryliuk D.S. Influence of exometabolites of oat plants on development of phytopathogenic micromycete <i>Bipolaris sorokiniana</i> under traditional cultivation technology.....	65
Havryliuk L.V., Gorgan T.M., Beznosko A.Yu. Intensity of sporulation fungus <i>Fusarium oxysporum</i> under different technologies of growing winter wheat in the trunking phase.....	67
Khomiak O.A., Marchuk V.V. Ecological and biological characteristics of black carp (<i>Mylopharyngodon piceus</i>) as a promising object of acclimatization.....	69
Височанська М.Я., Зубченко В.В. Перспективні напрями інвестиційного забезпечення щодо розвитку садівництва.....	70
Височанська М.Я., Марковський О.А. Удосконалення організаційно-економічного механізму щодо ефективності використання лісових ресурсів і продуктів побічного лісокористування.....	72
Гаюк Н.В., Михайленко О.В., Селезнева О.О. Деструкція поліетиленових плівок, композитними матеріалами на основі оксидів Мангану та Титану.....	74
Цехмістренко О.С., Шулько О.П., Онищенко Л.С. Пестицидне забруднення меду.....	77